

SKOLPORTENS NUMRERADE ARTIKELSERIE FÖR UTVECKLINGSARBETE I SKOLAN

Nacka Stories

Utvecklar och motiverar elevers läs- och skrivutveckling med nya digitala möjligheter

FÖRFATTARE: JEANETTE DIERKS, CARINA EHN,
LISA MYRUP OCH BIRGITTA WOLLIN

ARTIKEL NUMMER 20/2014

Abstract

Vi har utvecklat ett arbetssätt där elever använde digitala verktyg för att stärka sin läs- och skrivförmåga samt digitala kompetens genom att de publicerade sina berättelser och faktatexter på en e-bokssajt. Vi tror att vi kan stötta elevernas läsutveckling genom att ge dem verkliga mottagare genom en större läsekrets på Internet.

Under våren 2014 påbörjades ett samarbete för elever i årskurserna F-6 på Björknässkolan, Myrsjöskolan och Stavsborgsskolan i Nacka kommun. Vi startade Nacka Stories, en gemensam e-bokssajt där eleverna blev publicerade författare.

Denna arbetsform har resulterat i att eleverna ökat sin läs- och skrivförmåga genom multimodala texter och stödstrukturer samt utvecklat sin digitala kompetens och sitt språk på nätet. Elevernas motivation för att skriva texter av hög kvalitet har ökat eftersom de fått en större läsekrets med autentiska mottagare.

Jeanette Dierks, Myrsjöskolan.

E-post: jeanette.dierks@nacka.se

Carina Ehn, Björknässkolan.

E-post: carina.ehn@nacka.se

Lisa Myrup, Stavsborgsskolan.

E-post: lisa.myrup@nacka.se

Birgitta Wollin, Björknässkolan.

E-post: birgitta.wollin@nacka.se

Denna artikel har den 16 december 2014 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan av Nacka kommuns läsgrupp med Björn Söderqvist fil. dr. samt rektor, Nacka kommun, som gruppens ordförande.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens nättidskrift Undervisning & Lärande:
www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Aktuell metodbok med författaranvisningar:
www.skolporten.se/metodbok

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

Innehållsförteckning

Abstract.....	2
1.1 Inledning.....	6
1.2 Syfte.....	6
2. Metod.....	6
3. Huvuddel.....	7
3.1 Skrivutveckling - Läsutveckling	7
3.1.1 Nacka Stories hjälper eleverna att skriva sig till läsning	8
3.1.2 Multimodalt textskapande - elevernas kreativitet lockas fram.....	9
3.1.3 Röd tråd - Struktur i berättandet genom Storyboards och tankekartor	10
3.1.4 Bedömning och bearbetning av texten	11
3.1.5 Den viktiga högläsningen.....	11
3.2 Digital kompetens.....	12
3.2.1 Digital kompetens i Lgr 11.....	12
3.2.2. Allt fler elever använder Internet dagligen.....	12
3.2.3 Hur tränar eleverna digital kompetens med Nacka Stories?.....	13
3.3 Motivationen ökar med autentiska mottagare inom Nacka Stories.....	13
4. Resultat och Analys	14
4.1 Skrivutveckling - Läsutveckling - resultat av att publicera	14
4.2 Bedömning.....	15
4.3 Multimodala texter.....	16
4.4 Digital kompetens	16
4.5 Motivation och autentisk mottagare.....	16
5. Avslutande diskussion.....	17
6. Bilagor	18
Bilaga 1 - Publiceringstillstånd-medgivande av vårdnadshavare	18
Bilaga 2 - Enkätfrågor - eleverna utvärderar arbetet kring Nacka Stories.....	20
Bilaga 3 - Resultat av enkätundersökning.....	22
7. Referenser	23

1.1 Inledning

Vi lever i ett digitalt samhälle och vi* ställer oss frågan hur ska vi få våra elever i modern tid att utvecklas och stärka sin läs- och skrivförmåga? Vi tror att de digitala verktygen hjälper och motiverar dagens elever att lättare nå målen och hjälper dem att nå de kunskaper och kompetenser som behövs för framtiden i tider där kunskapsresultaten i Sverige sjunker (se Pisa 2013). Hur kan vi lärare medverka till att bryta den trenden? Om detta handlar denna artikel.

Vi lärare bakom projektet har erfarenhet av att digitala verktyg har haft positiv inverkan på våra elevers inläring; hur de fått extra motivation och tyckt att det varit roligt att möta ny teknik. När Bibblis.se presenterades på en skolmessa som ett elektroniskt skolbibliotek med elevernas berättelser attraherades vi som lärare av det enkla i idén att elever kan få vara författare. Elevtexterna blev tillgängliga för alla och författarna förväntade sig att få en kommentar av läsarna. Läsaren lämnade en kommentar där denne kunde förmedla tankar kring boken och kanske ställa frågor på saker som läsaren inte förstod. Potentialen att kunna öka elevernas motivation till att skriva berättelser med digitala verktyg som kamraterna, syskonen och föräldrarna kunde läsa var nu möjlig att utforska.

Tanken med kommentarsfunktionen lockade oss också då vi såg tillfällen att träna att kommunicera feedback på Internet genom textmeddelanden. Vi ville exempelvis arbeta och handleda med frågor som; hur ger man feedback till någons bok utan att såra? Det skulle också vara spännande att se om berättelser skrivna av elever kunde få eleverna att bli intresserade av att läsa mer samt att se om det var lättare för eleverna att hitta böcker när de var sorterade och presenterade i olika elevnära genrer.

Vår projekttid var att starta en egen e-boksajt i Nacka kommun för att kunna publicera, dela och visa upp våra elevers e-böcker. Till skillnad från förlagan Bibblis.se ville vi starta en gemensam sajt där flera skolors e-böcker kunde samlas så att vi snabbt kunde nå en större läsekrets och publicera många böcker av god kvalitet på kort tid. Vi var fyra lärare från tre skolor, Björknässkolan, Myrsjöskolan och Stavsborgsskolan som började arbeta med projektet som vi sedermera namngav *Nacka Stories*.

Eleverna som vi arbetade med gick i årskurserna 1-3, samt en liten undervisningsgrupp med elever i åk 1-6.

*Med vi avses fortsättningsvis artikelförfattarna

Målen för vårt arbete med Nacka Stories var:

- att utveckla, stärka och motivera elevernas skrivlust
- att utveckla, stärka och motivera elevernas läsförmåga
- att utveckla och stärka kamratbedömning
- att utveckla och stärka den digitala kompetensen
- att skapa ett samarbete mellan elever och lärare i Nacka kommun

1.2 Syfte

Syftet med den här artikeln är att visa hur elevernas läsutveckling och skrivutveckling kan stärkas med hjälp av digitala verktyg. Den vill också visa att den digitala kompetensen och motivationen till att lära sig läsa och skriva kan öka genom att publicera texter digitalt.

Projektet genomfördes läsåret 2013-2014 då eleverna först skrev böcker och sedan kunde läsa och kommentera varandras berättelser genom sajten Nacka Stories.

2. Metod

I undervisningen i svenska har eleverna fått lära sig olika strategier och utvecklat kunskaper om hur man läser och skriver olika texter (Lgr 11). Eleverna har använt sig av dessa strategier och till exempel tagit stöd av tankekartor och har därefter skrivit egna texter till Nacka Stories. Några av dessa var skrivna för hand eller med hjälp av Book Creator, Google Drive eller Word. Texterna har bearbetats av eleven efter lärarbedömning och kamratbedömning och kompletterats med elevernas egna bildillustrationer, foton eller bilder från Clip art. Särskild vikt har lagts vid på att få texterna anpassade efter de tänkta läsarna och det digitala formatet.

Pedagogen har inhämtat publiceringstillstånd (Bilaga 1) från elevens vårdnadshavare och därefter har eleverna lagts in som författare på sajten Nacka Stories under sin tillhörande skola.

När elevens text var klar kategoriserades den efter ämne och årskurs på författaren och publicerades av pedagogen på Nacka Stories. Den kunde därmed läsas och kommenteras av alla på sajten.

En del lektioner har ägnats åt läsning av böcker på Nacka Stories. Varje nedladdning av en bok redovisades på sajten och eleverna har kunnat se hur många gånger deras bok har blivit

utlånad. Eleverna har också haft i uppgift att kommentera andras böcker. Detta gav anledning till diskussioner om hur man kommenterar på nätet vilket gav dem ökad förståelse för netetikett och deras digitala kompetens.

Vi har också använt oss av metoderna ASL, talsyntes, Storyboards, Kaizena, Two stars and a wish, högläsning och en enkätundersökning. Dessa metoder kommer vi beskriva senare i artikeln.

Böckerna har dessutom kommenterats av en bredare läsekrets som elever på andra skolor, föräldrar, släktingar med flera. Alla kommentarer har granskats av pedagogerna och publicerats efter godkännande. Vi har trots att vi har varit mycket noggranna i vår granskning, bara underkänt ett fåtal kommentarer som varit kränkande, och även en del spam som inkommit. Däremot har vi tagit upp alla tveksamheter till diskussion för att ytterligare öka den digitala kompetensen och netetiketten.

Vi som deltagit i projektet har vid ett flertal tillfällen berättat om Nacka Stories på våra skolor och på kommungemensamma träffar. Projektet har vi också spridit på Facebook och som @nackastories på Twitter.

3. Huvuddel

I det här avsnittet beskriver vi hur vi har arbetat för att optimera elevens läs- och skrivutveckling. Vi skriver om läs- och skrivutveckling, den digitala kompetensen om hur man kan öka motivationen i skivarbetet genom att ge eleverna stödstrukturer och genom att använda multimodala arbetsmetoder. Vi skriver även om hur verkliga mottagare och kamratbedömning kan stötta lärandet.

3.1 Skrivutveckling - Läsutveckling

I projektarbetet med Nacka Stories ville vi stärka elevernas språkutveckling när de i samspel med andra skrev och arbetade med sina texter. I läroplanen (Lgr11, 2014) anges att eleverna ska träna sina förmågor vad gäller att

- ”formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer, och
- söka information från olika källor och värdera dessa.” (Lgr 11, s.222)

Lövgren (2009) menar att svenskämnet är ett av skolans viktigare ämnen för att kunna stötta elevernas språkutveckling. Hon menar fortsatt att metoden ASL, att skriva sig till läsning, kan optimera elevens möjligheter till god måluppfyllelse. En anledning till det är att metoden utgår ifrån elevens erfarenheter och att det är utifrån dessa som de skriver. Lövgren menar även att eleverna då får möjlighet att skriva för att befästa kunskaper men även utveckla sitt tanke- och skriftspråk i samspel med andra.

3.1.1 Nacka Stories hjälper eleverna att skriva sig till läsning

Trageton (2014) anser att skrivandet borde komma före läsinläringen och förordar att detta sker med hjälp av digitala hjälpmedel. Han har utarbetat en metod som han kallar ”Att skriva sig till läsning”, ASL. Trageton menar i korthet att:

Det är lättare att skriva än att läsa, att barn ska producera text själva, och att skriva tillsammans i par stimulerar språket. Han poängterar även att elever inte är mogna att skriva bokstäver för hand i första klass (ibid. 2014).

Eleverna lär sig läsa genom sitt eget textskapande och tillsammans med en skrivkompis utvecklar de en dialog och ett resonemang som stimulerar deras textbearbetning och deras lärande. Samarbetet ger en extra dimension till lärandet och medför att eleverna utvecklas mer än om de arbetat enskilt. (Lövgren, 2009)

Enligt ASL skapar eleven dagligen texter tillsammans med en skrivarkompis. Det är bra med fasta skrivpar för att föra resonemang, planera och skriva sin text. Vi ser att eleverna använder sina egna erfarenheter när de producerar texter vilket också Lövgren sett i sitt projektarbete. När eleverna skriver utifrån sina egna erfarenheter skriver de berättelser i olika genrer som ligger nära deras egna intressen vilket ökar elevens inre motivation (Lövgren, 2009).

I projektarbetet har vi delat upp arbetet i klassen så att inte alla skrev samtidigt. Halva klassen skrev på sin text medan den andra halvan började med att göra illustrationer till sin text. Genom att vi gjorde den här uppdelningen fick vi mera tid till de elever som skrev.

Eleverna i en av grupperna använde talsyntes. Talsyntes är en digital röst som läser upp det eleven skrivit. Talsyntesen nivåanpassades beroende på hur långt eleverna kommit i sin läs- och skrivinläring. Talsyntesen kan vara inställd på att den ska ljuda ihop ord och sedan säga orden. Den kan läsa orden, meningarna, stycken och sedan hela texten. Eleverna uppmanades alltid till att använda båda händerna när de skrev för att lära sig rätt fingersättning och därmed bli snabbare skrivare.

Pararbetet ger eleverna möjlighet att utveckla sin kommunikativa och begreppsliga förmåga, sin metaspråkliga förmåga och sin samarbetsförmåga (Lövgren, 2009).

Agélii Genlott och Grönlund (2013) visar att elever som fått skriva sig till läsning med hjälp av dator eller läsplatta blivit bättre läsare samt skriver betydligt längre texter än en kontrollgrupp med konventionell läs- och skrivundervisning. Detta stöds även av Lundquist (2008) som visar att elever skriver allt längre texter i progression när de får använda datorn som skrivverktyg: "Trageton visar att processinriktad skrivning har blivit betydligt enklare med datorn som verktyg." (Lundquist, 2008, s.22)

Genom att arbeta med ASL i kombination med digitala verktyg senareläggs arbetet med att forma bokstäverna för hand. Eleverna gavs mera tid till att utveckla sin grov- och finmotorik. I traditionell undervisning används över 100 timmar till bokstavsgenomgångar och bokstavsformande (Lövgren, 2009).

Nacka Stories hjälpte eleverna i skrivutvecklingen och den språkliga utvecklingen. Genom att eleverna skrev på sina digitala verktyg, i början med hjälp av talsyntes, kunde de fokusera på att skriva och läsa utan att också behöva tänka på hur bokstäverna ska formas. Varje skrivtillfälle blev också till ett lästillfälle. Eleverna vet vad de har skrivit vilket direkt underlättar läsningen och bearbetningen av texten (Lundqvist, 2008).

När eleverna hade skrivit klart sina texter skrev vi ut dem och de fick träna på att klippa ut sin text, klistra upp den och illustrera till sin text. Eleverna fick öva mycket på att skapa bilder till sina texter vilket gjorde att de blev positiva till att rita. Sedan lades boken in i Nacka Stories.

3.1.2 Multimodalt textskapande - elevernas kreativitet lockas fram

Multimodala texter är texter som kombinerar olika kreativa uttrycksformer såsom teckning, foto och film, musik och ljud (Trageton, 2014). När vi arbetade i skrivprojekt med Nacka Stories har det främst inneburit att eleverna arbetat med egna illustrationer till sina texter. "Multimodala texter" kan också kallas "det utvidgade textbegreppet" där fler media synliggör berättandet (ibid.).

Trageton (2014) hänvisar till Liberg som påpekar att fördelarna med att berika skrivuppgifter med andra former av kreativa uttryck (ex foto, bild, ljud) gör att skrivuppgiften upplevs som mer meningsfull av eleverna.

När våra elever arbetade med sina berättelser i Nacka Stories hade de stor nytta av de kreativa processerna att fundera kring vad bilderna i berättelsen skulle berätta eller förstärka, och många har haft bilderna som direkt stöd och utgångspunkt i berättandet.

Björk och Liberg (2006) skriver att yngre barn behöver ha bilder som stöd för sitt skrivande. De menar att de yngre barnens skrivförmåga främjas av att börja skriva texter kring en bild. Bilden styr innehållet i texten och alltefter som eleverna lär sig skriva längre texter blir bilden mer av en illustration som passar till. Bildmediet är således en mycket användbar resurs när vi vill få våra yngsta skribenter att bygga ut sitt berättande och utveckla sitt skrivande.

3.1.3 Röd tråd - Struktur i berättandet genom Storyboards och tankekartor

I elevernas planering av sina berättelser och texter har de arbetat med olika former av planeringsverktyg och stödstrukturer som tankekartor och "Storyboards". Där har eleven i enkla drag ritat och berättat sekvenserna i berättelsen.

En Storyboard är som en bildserie som främst använts för att tydliggöra förlopp i filmproduktion (Wikipedia, 2014a), men som fungerar utmärkt för att åskådliggöra elevberättelser. På detta sätt fick eleverna på ett tidigt stadium möjlighet att strukturera, omstrukturera och förstärka berättelsens innehåll. Vi ville med detta träna eleverna i att skapa en röd tråd i berättelsen och för att uppnå kunskapskraven i åk 3, vilket bland annat är att skriva med tydlig inledning, handling och avslut i berättelsen (Lgr 11, 2011)

3.1.4 Bedömning och bearbetning av texten

I skrivarbetet med hjälp av dator menar Trageton (2014) att elever får en bättre direkt respons på sin skrivna text genom att kamrater och lärare får det enklare att kommentera, då både läsbarhet och bearbetningen av texten förenklas.

Som en viktig del i skrivprocessen för att motivera och stötta eleverna i sin utvecklingszon har vi lärare arbetat med återkopplingsmetoder på olika sätt som fortsättningsvis kommer att beskrivas nedan. Vi har sett att eleverna i arbetet med Nacka Stories hade lättare att bearbeta sina texter, då det inte är lika arbetsamt att skriva på dator som för hand. Själva incitamentet för att texten skulle bli helt rättstavad och begriplig för läsaren förstärktes när eleverna hela tiden var medvetna om att andra skulle läsa texten.

En grupp har fått både skriftliga och muntligt inlästa kommentarer via appen Kaizena. Kaizena tillåter läraren att tala in feedback till elevens text. Eleverna har sedan kunnat lyssna på kommentarerna så många gånger de behövt med hjälp av sin elevdator och hörlurar. Fokus för lärarna har alltid varit att eleverna skulle få den typ av respons som de själva önskade och hade behov av.

Under arbetets gång har vi använt oss av metoden "Two stars and a wish" som förespråkas

av Jönsson, (2010) och Wiliam (2013). Det har inneburit utvecklande och sporrande samtal mellan eleverna. Eleverna har först fått skriva ett utkast sedan har en kamrat fått läsa utkastet. Den som läst utkastet har därefter givit skriv-kamraten muntligen "two stars" dvs. att nämna två saker som är bra med texten och "a wish" dvs. en önskan om att förändra/ förbättra i utkastet till berättelsen. Eleven som skrivit utkastet har därmed ändrat och vidareutvecklat sin text och med detta tränat sig att utveckla sina kommentarer och inte bara säga att texten var bra, utan vad som var bra.

3.1.5 Den viktiga högläsningen

Högläsningen är viktig, den talar och lyssnar oss in i skriftspråket. Detta understryker Körling (2012). Hon menar att skolan och föräldrar kan ta ansvar för barnens språkutveckling genom att högläsa för dem. Genom högläsningen tränas meningsbyggnad, kreativiteten, koncentrationsförmågan liksom att högläsningen ökar på barnens ordförråd; "... ge barn språk så att de kan utveckla sitt eget språk" Körling (2012, s.7).

I läroplanen Lgr 11 står att läsa;

"Språk är människan främsta redskap för att tänka kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts" (Lgr11, s. 222).

Körling (2012) hänvisar till en undersökning som visar att 35 % av föräldrarna högläser för sina barn dagligen, en siffra som sjunkit från 74 % 2003. Där kan skolan vara en utjämnande faktor genom att öka mängden högläsning.

Under arbetet med Nacka Stories har elevernas egen högläsning ökat. Då de haft möjlighet att läsa samma böcker samtidigt har det skapats utrymme för boksamtal. Högläsningen har också skapat tillfällen att diskutera elevernas egna böcker och dess innehåll. Detta har gett eleverna en resa i tiden från dåtid till nutid. Högläsningen lär oss tänka, möta andra kulturer, utveckla vår empati och förmåga att byta perspektiv (Körling, 2012).

Vidare står att läsa i Körling (2012) att skolan ska ge elever en varierad undervisning, vilket läsandet och skrivandet i Nacka Stories öppnat upp för. Ett sätt att variera högläsningen är att läsa böcker på projektorduken där eleverna tränar att följa med i läsningen när någon elev eller läraren läser högt. Dock understryker Körling (2012) att högläsning med dator via projektorn självklart uppmuntrar och hjälper eleverna att följa med i högläsningen men att den inte kan ersätta läraren. Hon menar att vi i skolan bör utnyttja den teknik som finns tillgänglig för att intressera och involvera eleverna för att optimera lärandet.

Björk och Liberg (2006) skriver om hur den egna läsningen och högläsningen kan inspirera

och ge goda förebilder för det egna skrivandet. Elever tycks ibland skriva berättelser genom att härma andras men det ska ses som något positivt då det innebär att eleven gör en egen tolkning samt härmar drag ifrån olika genrer.

3.2 Digital kompetens

Digital kompetens kan definieras som förmågan att kunna använda Internet och digital teknik för att stödja det egna yrkesutövandet (Wikipedia, 2014b).

Digital kompetens är en av EU:s åtta nyckelkompetenser som man anser att medborgarna behöver för att ett land ska utvecklas framgångsrikt och hållbart i framtiden (Europeiska unionen, 2014). Åkerlund (2014) refererar till Tapscott och Wiliam och skriver att "...den kompetens som textproduktionen på bloggar och wikier skapar, tillsammans med ungas kommunicerande och kontaktnät de bygger, är en mycket viktig kunskap, kompetens och erfarenhet för både individen och det framtida samhället." (2014, s.104).

3.2.1 Digital kompetens i Lgr 11

Redan i första kapitlet i läroplanen slår man fast att skolans uppdrag är att förbereda eleverna för en komplex verklighet där förmågan att tillägna sig ny kunskap är viktig. Det är också viktigt att tillägna sig ett kritiskt tänkande och förstå konsekvenserna av olika alternativ. I andra kapitlet skriver man att skolan ansvarar för att eleverna "... kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande" (Lgr11, 2011, s.14).

I kursplanerna för de olika ämnena kommer användandet av IT och källkritik särskilt upp i ämnen som bild, svenska och samhällskunskap.

3.2.2. Allt fler elever använder Internet dagligen

Barn och unga använder i allt högre utsträckning Internet dagligen. I åldrarna sju till elva är ca 30 procent ute på Internet dagligen. Pojkar spelar i högre utsträckning än flickor spel. Flickor finns oftare på sociala medier. Det är stora skillnader mellan olika barn (.se, 2014).

Allt fler elever använder Internet i skolarbetet. Det gäller framförallt de högre åldrarna och det är stora skillnader mellan olika skolor. Skolan har emellertid problem att integrera Internet i skolarbete och många gör det inte alls (.se, 2014).

Idag saknar skolan ofta de kunskaper som krävs för att hjälpa eleverna att bli duktiga digitala textproducenter och "detta kommer att bli en av de större utmaningarna i den omdaning som skolan nu går in i" (Åkerlund, 2014, s.107). I vårt projekt har vi använt de olika datorer och läsplattor vi har haft tillgång till på skolan och med hjälp av dessa

har vi kunnat förmedla våra texter. ”Från en skola där alla skrev för hand på papper, kan morgondagens elever producera tidningar, böcker, magasin, radioprogram och teveprogram på sina datorer. Dessutom har alla elever nu möjligheter att kommunicera med stora delar av världen, och alla kan publicera det de producerar med hjälp av dessa apparater. “ (Åkerlund, 2014, s. 107) .

3.2.3 Hur tränar eleverna digital kompetens med Nacka Stories?

Innan eleverna fick lov att publicera sin bok på Nacka Stories måste de ha ett publiceringstillstånd. I publiceringstillståndet (bilaga1) bestämmer vårdnadshavaren hur offentlig eleven ska få vara. De fick ta ställning till hur eleven ska få visa upp sig på nätet. Det senare är en mycket viktig kunskap i ett alltmer publikt samhälle.

I Nacka Stories fanns en möjlighet att kunna kommentera andras böcker vilket har varit en del av undervisningen. Då har eleverna på ett autentiskt sätt tränat både nätnärvaro och nätetikett.

Publicering på nätet ställer också höga krav på källhänvisningar och bildhantering. Dels för att det är viktigt att inte sprida ogrundad information och dels för att det finns lagar och regler som styr rätten till bildpublicering (copyright). Dessa kunskaper och digitala färdigheter är viktiga i en alltmer digital värld.

Att bli publicerad är ännu en modalitet i textproduktionen som elever motiveras av (Åkerlund, 2014) vilket kan tillskrivas digital kompetens. Att bli publicerad online kan tänkas handla om att ta en risk och utsätta sig för andra människors tankar om texten eller om dig som individ. Forskning från Åkerlund (2014) som refererar till Bundsgaard visar dock att skolarbete som publiceras online möts av den medmänskliga mottagaren som aktivt sökt sig till sajten och därmed möter det skrivna innehållet med ett genuint intresse och därmed på ett respektfullt sätt. Åkerlund (2014) menar också att eleverna som skriver för att publiceras formulerar sig på ett sätt för att de har förväntningen att läsaren verkligen vill läsa deras text.

3.3 Motivationen ökar med autentiska mottagare inom Nacka Stories

Det finns inte mycket forskning om hur det påverkar måluppfyllelse och motivation att skriva för en större läsarkrets. Åkerlund (2014) har dock visat att det har positiv inverkan. Som lärare funderar vi ofta på vilka metoder som ska användas för att motivera och engagera alla elever i skolarbetet för att maximera deras lärande. Att ge eleverna en verklig, autentisk mottagare att skriva till har visat sig ge effekt på deras skrivande.

Åkerlund (2014) hänvisar till Gårdenfors och skriver att undervisning idag generellt ger elever för få mottagare till sina texter. Det är ofta bara läraren eller någon klasskamrat som får läsa det skrivna. Eleverna är således utelämnade att hitta på andra fiktiva mottagare,

som de inte alls kan få någon respons ifrån. Åkerlund menar fortsatt att elever motiveras när de har en verklig mottagare, vilket de lättare får om de publicerar sina texter på nätet såsom på Nacka Stories. Han menar utöver den faktorn, att elevens fokus på att publicera sin text samtidigt påverkar kvalitén på deras arbete under hela skrivprocessen och samtidigt håller dem mer motiverade. Att bli publicerad tycks ge den dimensionen i skrivandet att eleven hela tiden vill göra läsaren nöjd (ibid.).

Trageton (2014) refererar till Kress som menar att lärare bör söka arbetssätt och metoder som utmanar eleverna att inte bara använda språket som ”language users” utan att bli kreativa ”language makers”. I traditionell undervisning kan eleven ses mer som en mottagare för språket. Vi har försökt motverka detta i vårt projekt där elevernas egna idéer och erfarenheter ligger till grund för deras berättande.

I kontexten att skriva berättelser till Nacka Stories uppmanas och utmanas eleverna att bli just kreativa skribenter för att locka till sig nya läsare genom sajten.

Agélii Genlott och Grönlund (2013) menar också att sajtens funktion där läsare kan lämna kommentarer ger en social dimension som kan öka läs- och skrivmotivationen; texten på sajten inbjuder till relationer och kommunikation. De menar även att svagare skribenter gynnas mer än andra när de får kommentarer. Det leder till ökat självförtroende vilket stöttar dem i nästa skrivuppgift.

Eleverna har stärkt sin skrivmotivation genom att de fått möjlighet att få återkoppling på sina berättelser genom att det finns en kommentarsfunktion på sajten. De har skrivit en baksidestext, ritat en snygg framsida och hittat på en inspirerande titel. Detta för att läsarna ska lockas till deras bok.

Det har varit viktigt att sajten har haft en tilltalande utformning med proffsig layout. Böckerna har kategoriserats som på ett riktigt bibliotek och presenteras på ett snyggt sätt. Björk och Liberg (2006) menar att det sätt som elevarbeten presenteras på får betydelse i elevens tolkning av hur arbetet värderas.

4. Resultat och Analys

4.1 Skrivutveckling - Läsutveckling - resultat av att publicera

Vi ser att arbetet med Nacka Stories har bidragit till tydliga och meningsfulla uppgifter som gett eleven en inre känsla av att kunna, fått rätt utmaning samt vuxit med den förväntan som ställts på dem. Eleverna har känt glädje i sin högläsning och i sitt lärande. De har

* Resultat i urval ifrån enkätundersökningen finns i bilaga 3

skapat relationer till böckerna, samtalat om dessa och i vissa fall skrivit en uppföljning till boken.

Vi har också sett att arbetet med Nacka Stories varit utvecklande för eleverna då de skrivit till mottagare i och utanför klassrummet. Det har blivit autentiskt.

I en enkätundersökning* där eleverna fick utvärdera sitt arbete med Nacka Stories kan vi läsa att de själva bedömer att de arbetat hårdare, de tyckte att det var roligare, att de motiverats av att andra ska läsa vad de skrivit och de kommentarer som de fått. De flesta elever tyckte att de fått tillräckligt med tid att läsa varandras böcker, men några ville läsa kamraternas berättelser vid fler arbetspass i veckan. De svarade också att de tyckte att kommentarerna var viktiga, men att de samtidigt inte var avgörande för att motivera eleven. En tolkning vi gör av enkätundersökningen är att skrivarbetet och att se den färdiga boken är nog så motiverande för eleverna och att en kommentar ses som en extra bonus för de allra flesta.

Resultatet av hela projektet och enkäten visar på att det är viktigt att ge eleverna tid till gemensamma genomgångar om hur man skriver kommentarer. Detta så att eleverna kan skriva utvecklande kommentarer till mottagaren på Nacka Stories.

Eleverna har valt att läsa och kommentera individuellt eller i par. De har också haft möjlighet att läsa samma böcker samtidigt vilket skapat utrymme för gemensamma boksamtal. Högläsningen har också skapat tillfällen att diskutera elevernas egna böcker, dess innehåll, författarens budskap och tankar bakom boken.

Vi ser att arbetssättet med att publicera elevböcker har gjort eleverna mer motiverade till ökad läsning och mer skrivande. Tankekartor och Storyboards hjälpte eleverna att lättare kunna inta rollen som läsare och mottagare. Utifrån detta manus kunde de sedan på olika vis starta sitt skrivande och även förstärka med exempelvis bilder som bearbetats och utvecklats från manusets skisser.

4.2 Bedömning

Projektet har visat att eleverna har utvecklat sin läs- och skrivutveckling genom olika former av formativ bedömning, kamratbedömning och stödstrukturer för berättandet.

Eleverna har både lämnat sin text med glädje, förväntan och med ett stort förtroende till sin kamratbedömare. Läsuppgiften har tagits på allra största allvar både som läsare och som kamratbedömare. Elever som tidigare inte varit mottagliga för feedback har i och med detta arbetssätt blivit det och mer motiverad för konstruktiv kritik.

Vi har sett att eleverna varit gynnade av olika typer av feedback. Några elever har kunnat

ta emot den skriftligen medan andra har behövt individuell handledning. För några har de inspelade kommentarerna via appen Kaizena fungerat bra vilket även underlättat för läraren. Vi har sett att feedback behöver individanpassas så att den varierar över tid och vid olika skrivprojekt och skrivfaser.

4.3 Multimodala texter

En positiv effekt är att eleverna har utvecklat sitt bildskapande. Det tror vi beror på att eleverna producerat fler bilder och att de varit medvetna om att bilderna ska nå fler mottagare. För många elever har även samverkan mellan bild och text varit utvecklande och en förutsättning för att skapa en röd tråd i berättelsen.

På en skola hade eleverna även möjlighet att göra om sina böcker till ljudböcker för Nacka Stories. Detta har varit mycket populärt bland många av låntagarna men kanske i synnerhet för de elever med läs- och skrivsvårigheter och de som ännu inte lärt sig läsa fullt ut.

4.4 Digital kompetens

I arbetet med Nacka Stories har vi använt oss av de läsplattor och datorer som redan fanns i vår läs- och skrivundervisning. I och med detta arbetssätt har vi kunnat arbeta med färre skrivpar. Det har därför räckt med en halv klassuppsättning av digitala verktyg. Vi anser att arbetssättet inte behöver 1:1 för att kunna arbeta med Nacka Stories även om det underlättar både för lärare och för eleverna.

Vi har sett att elevernas förmåga att skriva kommentarer har utvecklats under projektperioden. I början var de osäkra och okunniga men de flesta elever har utvecklat både sin skrivförmåga och sin förståelse för hur man kommenterar.

Vi kunde också se hur förväntansfulla eleverna var inför att bli publicerade på Nacka Stories. De var mycket motiverade och kunde med lätthet föreställa sig eller föreslå olika läsare till sin bok. Det kunde vara en kamrat eller släkting som de skrev till. En tolkning som förstärker detta beteende är att hela gruppen gör detta tillsammans och att det görs lustfyllt. Mycket talar också för att vårt ledarskap och vår egen övertygelse om potentialen med arbetssättet påverkat eleverna i positiv riktning. Vi gav dem möjligheten att få fler läsare och det gav resultat. Vi har hjälpt ett flertal elever som haft lågt självförtroende i sitt skrivande. De har därmed stärkt sin självbild genom detta arbetssätt.

Eleverna har också lärt sig att de inte får använda bilder från nätet utan att följa upphovsrätten. De har i hög utsträckning illustrerat sina böcker själva.

4.5 Motivation och autentisk mottagare

Eftersom Nacka Stories varit ett organiserat samarbete mellan tre skolor i Nacka blev sajten snabbt fylld med många böcker i olika genrer där eleverna fick en bred läsekrets. Detta gjorde eleverna mycket motiverade att själva få bidra och att påbörja sitt skrivande direkt med hög kvalitet för att sedan publicera sin bok. I och med att eleverna fick återkoppling i form av kommentarer stärkte det deras motivation i både läs- och skrivprocessen.

Vi ser att eleverna under arbetets gång, där de skrivit flera berättelser och texter som publicerats, blivit väl förtrogna med det digitala arbetssättet vilket ytterligare utvecklat deras läs- och skrivkompetens. Det har då kunnat koncentrera sig mer på innehållet.

5. Avslutande diskussion

Vi vill avslutningsvis nämna några reflektioner och tankar inför framtida projekt där elever skriver egna berättelser och faktaböcker som publiceras online.

En fråga som ofta kommit upp i gruppens diskussioner är hur mycket vi ska rätta i elevernas texter och hur korrekt boken ska vara vid publicering. Detta är naturligtvis en avvägningsfråga. Vi anser att man måste ha full respekt för bokens innehåll, som är elevens berättande. Däremot måste vi hjälpa eleven till en god språklig struktur. För att sajten ska få läsare måste böckerna hålla en hög kvalitet – och det är lärarens ansvar.

Nacka Stories har varit ett samarbetsprojekt mellan fyra lärare på tre olika skolor. Det har betytt att det snabbt blivit ett stort utbud av böcker på sajten, men också att vi lärare stöttat och hjälpt varandra. Vilket varit en stor vinst då vi varit fler lärare med samma intresse och lust att utveckla digitala möjligheter i skolan.

När det gäller kommentarer på sajten så har eleverna svarat i sin enkätundersökning att kommentarerna inte är så viktiga för motivationen. Vi ser dock att kommentarer och kommentarskrivandet också har en annan viktig funktion. Det ger oss tillfälle att på ett autentiskt sätt i skolan ta upp elevernas närvaro på nätet. De ger oss möjlighet att diskutera nätetikett.

Vi upplever att Nacka Stories kan betyda mycket för elever som ännu inte kan läsa eller som har svårigheter med läsandet och skrivandet. Att kunna lyssna på ljudböcker har varit stimulerande och uppmuntrat elevens läslust. Vissheten att ens bok ska publiceras har varit mycket motivationshöjande och lyft eleven över sina svårigheter.

Nacka Stories är, som all digital teknik, beroende av att tekniken fungerar och att det finns

support när den inte gör det. Detta är ett växande problem i skolan eftersom vi använder oss alltmer av digitala resurser.

Vi kommer att fortsätta arbeta med arbetet med Nacka Stories. Vårt projekt var bara början på en väg full med möjligheter.

6. Bilagor

Bilaga 1 - Publiceringstillstånd-medgivande av vårdnadshavare

Nacka Stories – Nacka skolors egna e-bibliotek

Hej, vi har nu startat Nacka Stories!

Vi öppnar upp för ett öppet skolsamarbete mellan Nackas kommunala skolor där alla elevers skrivarbete ryms under samma tak. Vi går samman och bjuder in till läsmöten på nätet mellan elever i Nackas skolor - en plattform för det berättande språket.

Med Nacka Stories kommer elevernas texter att nå en mycket större publik än bara den egna klassen och läraren. Här kan eleverna ladda ner och läsa böcker både i skolan och hemma. Gratis och utan bindningstid.

För att kunna publicera elevernas e-böcker behöver vi få ett medgivande av er vårdnadshavare.

Nacka Stories – Nacka skolors egna e-bibliotek

Jag/Vi samtycker till:

publicering av mitt barns e-böcker.

Jag/Vi samtycker inte till:

publicering av mitt barns e-böcker.

Mitt barn får publicera sina e-böcker (kryssa i ett eller flera alternativ)

- med sitt för- och efternamn
- med bara förnamn
- med ett fotografi där barnet är med
- med pseudonym (smeknamn) nämligen;

Observera att pseudonymen inte får vara stötande eller kränkande mot andra.

underskrift vårdnadshavare 1

underskrift vårdnadshavare 2

underskrift elev

namnförtydligande

namnförtydligande

Ort och Datum

Läraren är ytterst ansvarig för all publicering i Nacka Stories. Otillåtet material på Nacka Stories

Vi tillåter inte material med följande innehåll:

- Upphovsrättskyddat material
- Företagshemligheter
- Förtalande eller förolämpande uppgifter om annan
- Uppviglande uppgifter
- Uppgifter som innefattar hets mot folkgrupp
- Länkar till eller barnpornografiska bilder
- Länkar till eller bilder innehållande olaga våldsskildring
- Pornografiskt material
- Inget eget eller annans personnummer
- Bilder på person/personer där personen/personerna inte har gett sin tillåtelse till att informationen publiceras här
- Publicerade böcker är kvar på sidan så länge den existerar eller om läraren av särskilda skäl väljer att ta bort dem.

Bilaga 2 - Enkätfrågor - eleverna utvärderar arbetet kring Nacka Stories

Att skriva och läsa med Nacka Stories

Vi som gör projektet Nacka Stories vill gärna veta hur du som elev tänker om några saker.

Hur mycket tycker du om att skriva berättelser till Nacka Stories?

- Jag tycker mycket om att skriva berättelser till Nacka Stories
- Jag tycker ganska mycket om att skriva berättelser till Nacka Stories
- Jag tycker varken bra eller dåligt om att skriva berättelser till Nacka Stories
- Jag tycker inte om att skriva berättelser till Nacka Stories

Tycker du att det är annorlunda mot att bara låta din klass eller lärare läsa det du skriver? (Är det skillnad? Du kan kryssa flera rutor om du vill.)

- Jag tycker att det är roligare
- Jag tycker att det är lättare
- Jag jobbar hårdare
- Jag skriver så att jag ska få kommentarer
- Jag tycker att det är samma
- Jag skriver så att andra ska läsa min text

Hur viktigt är det att få kommentarer för dig?

- Jätte viktigt
- Viktigt
- Inte så viktigt
- Inte alls viktigt

Har du fått någon kommentar än? (Svara bara om du har en bok eller flera på Nacka Stories)

- Nej
- Ja
- Ja, många

Har du blivit avundsjuk på någon som fått en kommentar?

- Nej,
- Ja
- Ja, många gånger

Hur ska vi göra för att fler ska få kommentarer? Har du någon bra idé?

(Öppet svarsalternativ)

Får du tid att läsa berättelser från Nacka Stories? (I skolan)

- Nej
- Ibland
- Varje vecka
- Flera gånger i veckan

Räcker det?

- Det är för lite
- Det är lagom
- Jag vill läsa mer

Hur läser du helst på Nacka Stories? (I skolan)

- Ensam tyst
- Tillsammans med en klasskamrat

Har du läst en Nacka Stories-bok hemma?

- Nej
- Ja, en eller några gånger
- Ja, många gånger

Har du skrivit en kommentar på en berättelse som du läst? Själv eller med en klasskamrat.

- Nej
- Nej, jag hann inte
- Ja, fast det fungerade inte
- Ja, det har jag
- Ja, det har jag många gånger
- Det var lätt
- Det var svårt
- Jag hade velat skriva mer men det är svårt
- Jag är rädd att någon ska bli ledsen

Tycker du att det blev en bra kommentar? (J/N)

Hade du blivit glad om du fick den? (J/N)

Bilaga 3 – Resultat av enkätundersökning

Positiva resultat med arbetet utifrån vår enkätundersökning:

78 % av eleverna tyckte mycket om att arbeta med Nacka Stories.

Ca 10 % tycker om att arbeta med Nacka Stories.

55 % av eleverna tycker att det är roligare undervisning än annars.

55 % av eleverna skriver för att bli publicerade,

34 % för att få kommentarer,

27 % svarar att de arbetar hårdare än annars.

Resultat att arbeta vidare med:

8 % av eleverna tycker inte om att arbeta med Nacka Stories.

28 % tycker att det är lättare än annars.

12 % tycker att det är jätteviktigt att få kommentarer i kontrast med 54 % som inte värderar det så högt.

7. Referenser

- Agélii Genlott, A och Grönlund, Å. (2013). *Computers and education, Vol 67, September 2013*, s. 98-104. Improving literacy skills through learning reading by writing: The iWTR method presented and tested. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131513000857> (2014-09-17)
- Björk, M och Liberg, C. (2006). *Vägar in i skriftspråket: tillsammans och på egen hand*. Natur och Kultur.
- Europeiska unionen (2014). http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_sv.htm (2014-09-29)
- Jönsson, A. (2010). *Lärande bedömning*. Gleerups.
- Körling, A-M. (2012). *Den meningsfulla högläsningen*. Natur och Kultur.
- Lgr11,(2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och Fritidshemmet*. Fritzes
- Lundqvist, J. (2008). *Att läsa genom att skriva*. https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/6184/Examensarbete_Johan_Lundkvist_080531.pdf?sequence=1 (2014-10-01).
- Lövgren, E. (2009). *Med datorn som skrivverktyg*. Sanoma Utbildning.
- Trageton, A. (2014). *Att skriva sig till läsning: IKT i förskoleklass och skola*. Liber.
- William, D. (2013). *Att följa lärande*. Studentlitteratur.
- Wikipedia (2014a). *Storyboard*.
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Storyboard> (2014-09-29)
- Wikipedia (2014b). *Digital kompetens*.
http://sv.wikipedia.org/wiki/Digital_kompetens (2014-11-18)
- Åkerlund, D. (2014). *Elever syns på nätet*. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/94195/akerlund_dan.pdf?sequence=4 (2014-09-17)
- .se Internetstatistik (2014). *Svenskarna och Internet 2013*. <http://www.soi2013.se/6-barn-och-ungdomar/internet-har-blivit-allt-viktigare-for-skolarbetet/> (2014-09-29)

